

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/100/2014
Identifikačné číslo spisu:	7013200341
Dátum vydania rozhodnutia:	28.01.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:7013200341.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne obchodnej spoločnosti BARAVIN, s.r.o., so sídlom Veľká Bara 5, IČO: 36 200 417, proti žalovanému Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky, so sídlom v Banskej Bystrici, Lazovná 63, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo dňa 10. decembra 2012, č. 1100304/1/1309198/2012, na odvolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č.k. 7S/33/2013-94 zo dňa 14. novembra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č.k. 7S/33/2013-94 zo dňa 14. novembra 2014 p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Vyššie označeným rozhodnutím Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) žalobkyni nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Krajský súd výzvou zo dňa 02.04.2013, doručenou zástupcovi žalobkyne dňa 08.04.2013, vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu vo výške 70,- € podľa pol. 10c) sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v platnom znení, v lehote do 10 dní odo dňa doručenia výzvy. V ustanovenej 10-dňovej lehote súdny poplatok zaplatený nebol a preto krajský súd dňa 22.04.2013 uznesením č.k.: 7S/33/2013-18 konanie v tejto veci zastavil. Na túto skutočnosť reagovala žalobkyňa podaním návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov zo dňa 09.05.2013.

Krajský súd v Košiciach uznesením č.k. 7S/33/2013-32 zo dňa 08.10.2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 11.10.2013, nariadil žalobcovi, aby doplnil svoje podanie - žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov a doložil riadne vyplnené Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov (právnická osoba) vrátane všetkých dokladov.

Ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia krajského súdu, krajský súd z obsahu tlačiva pre dokladovanie pomerov účastníka konania zistil, že žalobkyňa vyplnila iba identifikačné údaje spoločnosti BARAVIN, s.r.o. a predložené prílohy neobsahovali požadované údaje pre rozhodnutie krajského súdu. Rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“) tým, že

žalobkyňa nezdokladovala svoje pomery. Podľa názoru prvostupňového súdu, žalobca ako právnická osoba vznikol za účelom podnikania. Podľa krajského súdu, nepriaznivá finančná situácia žalobcu je dôsledkom skutočností, ktorých pôvod je v podnikaní a s podnikaním súvisia. Ak by nepriaznivá finančná situácia bola dôvodom pre oslobodenie od súdnych poplatkov, znamenalo by to prenesenie časti rizika spojeného s podnikaním na štát, čo je podľa krajského súdu neprípustné. Nedostatok finančných prostriedkov žalobcu ako právnickej osoby nemôže byť sám o sebe dôvodom na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Súd posúdil majetkovú situáciu žalobkyne - základné imanie s rozsahom splatenia 6 000,- €, ktorý podľa výpisu z obchodného registra SR žalobkyňa vlastní ako spoločnosť s ručením obmedzeným a poukázal na skutočnosť, že výška súdneho poplatku 70,- €, ktorý má zaplatiť za podanú žalobu nepredstavuje tak vysokú sumu, ktorú by nebola schopná uhradiť. Krajský súd zároveň uviedol, že skutočnosti tvrdené žalobkyňou (neprimerané zaťažovanie spoločností, nezákonné zadržiavanie finančných prostriedkov zo strany daňových úradov, blokovanie majetku) sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné. Rovnako nepodstatná je aj skutočnosť, že žalobca patrí do skupiny obchodných spoločností personálne prepojených s Z. N., ktoré vedú mnoho súdnych sporov. Dodal, že pre posúdenie dôvodnosti žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov sú podstatné majetkové pomery žalobkyne a nie ďalších subjektov. Z tohto dôvodu neprihliadal ani na celkovú výšku súdnych poplatkov, ktoré tieto obchodné spoločnosti majú uhradiť v nimi vedených súdnych sporoch.

Proti tomuto uzneseniu podala žalobkyňa v lehote ustanovenej zákonom odvolanie a žiadala, aby ho Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zmenil a oslobodenie od súdnych poplatkov jej v celom rozsahu priznal.

Namietala, že krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil skutočnosťou, že žalobkyňa je podnikateľom a jej nepriaznivá finančná situácia má pôvod v podnikaní, a s ním súhlasia.

Majúc jednoznačne za to, rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie správcu dane ako prvostupňového orgánu, sú nezákonné, poukázala na to, že patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. Z. N., z ktorého dôvodu sú tieto spoločnosti účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych sporov, keď podanými žalobami napadli nezákonnosť postupu ako aj rozhodnutí daňových úradov, pričom ani jedna z vyššie uvedených súdnych vecí podľa informácií, ktorými disponuje žalobkyňa, nebola právoplatne ukončená v neprospech týchto subjektov. Takto podľa žalobkyne nejde o zjavne neúspešné uplatnenie práva.

Poukázala tiež na to, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s p. Z. N. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonného zadržiavania finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s p. Z. N. zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie veci zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu neviny), spoločnosti spojené s p. Z. N. nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobkyňa nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohla voľne disponovať. Taktiež žalobkyňa nemá žiaden hnutelný či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť a s ktorým môže disponovať.

Žalobkyňa nesúhlasila s odôvodnením krajského súdu, že tieto okolnosti sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné, nakoľko práve tieto okolnosti vytvárajú situáciu, ktorá znemožňuje žalobkyňi (cez pomery žalobkyne obmedzujúce vykonávať podnikateľskú činnosť a nakladať s majetkom a finančnými prostriedkami) súdny poplatok uhradiť, t.j. pomery žalobkyne oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú. Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobkyňi prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou (žalobkyňa nemá finančné prostriedky na ich úhradu), ktoré predstavuje jeho právo zaručené Ústavou Slovenskej republiky. Súhlasila síce, že výška súdneho poplatku nepredstavuje príliš vysokú čiastku, ale pre žalobkyňu je aj táto suma v súčasnosti vysoká, no spoločnosti personálne spojené s p. Z. N. sú

účastníkmi množstiev súdnych sporov, a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené, predstavujú sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky pritom predstavuje jedinou zákonnú cestu, ktorou si žalobkyňa môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci.

Nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobkyňa je podnikateľom a došlo by tým k preneseniu podnikateľského rizika z podnikateľa na štát (čo je hlavným argumentom, pre ktorý súd žalobkyňu oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal) nemá podľa žalobkyne oporu ani v súčasnej právnej praxi (aj praxi Krajského súdu v Košiciach) a nie je v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Poukázala pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5Obo/127/2008, 5Obo/128/2008 a 5Obo 129/2008 z 30. júla 2009, v zmysle ktorého:

„Ustanovenie § 138 ods. 1 O.s.p. oprávňuje súd na návrh účastníka priznať mu celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov. Predpokladom pre takéto rozhodnutie je skutočnosť, že to pomery účastníka odôvodňujú, a že nejde o .svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie, alebo bránenie práva. Zákon stanovuje rovnaké kritériá pre všetkých účastníkov bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa. Zamietnutie návrhu obchodnej spoločnosti s odôvodnením, že by sa tým prenášalo podnikateľské riziko na štát, nemá oporu v zákone Pri priznaní oslobodenia fyzickej osobe sú rozhodujúce najmä majetkové pomery, pričom súd neskúma, či si prípadne svoju situáciu nezavinil sám a priznanie oslobodenia by sa rovnako mohlo považovať za nespravodlivé zvýhodnenie oproti inému účastníkovi.“

Žalobkyňa taktiež poukázala na uznesenie Krajského súdu v Košiciach č.k. 4Cob/39/2012-135, ktorým priznal žalobcovi - podnikateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, z obdobných dôvodov ako uviedla žalobkyňa.

Žalobkyňa taktiež nesúhlasila s tvrdením krajského súdu, že nepreukázala tvrdené skutočnosti. Krajský súd má vedomosť o desiatkach a stovkách podaných žalôb spoločnosťami personálne spojenými s p. Z. N. práve na Krajský súd v Košiciach. Krajský súd má taktiež vedomosť o množstve úspešných súdnych rozhodnutí (v prospech spoločností spojených s p. Z. N.). Okrem toho žalobkyňa poukázala na skutočnosť, že krajský súd nevyzval žalobkyňu na doplnenie žiadnych dôkazov, nevykonal žiadne dokazovanie a bez ďalšieho rozhodol v neprospech žalobkyne, čo žalobkyňa považuje za postup, ktorý je v rozpore so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ust. § 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal vec predloženú krajským súdom podľa § 211 a nasl. O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s ust. § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že v danej veci nie sú splnené procesné podmienky pre preskúmanie odvolania v jeho merite.

Keďže žalobkyňa nezaplatila súdny poplatok za žalobu súčasne s jej podaním, krajský súd ju výzvou z 2.4.2013 vyzval, aby v lehote 10 dní zaplatila súdny poplatok za žalobu v sume 70,- € podľa položky č. 10 písm. c/ sadzobníka súdnych poplatkov ZSP.

Uznesením z 22. apríla 2013, č. k. 7S/33/2013-18 krajský súd zastavil konanie podľa § 10 ods. 1 ZSP, pretože žalobkyňa súdny poplatok v lehote ustanovenej výzvou neuhradila.

Žalobkyňa následne podaním doručeným krajskému súdu 9. mája 2013 požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 O.s.p..

Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa k uvedenému podaniu nepripojila žiadne dôkazy na preukázanie splnenia požiadaviek § 138 O.s.p., t.j. najmä preukazujúce nepriaznivé pomery žalobkyne, krajský súd jej uznesením č.k. 7S/33/2013-32 z 8. októbra 2013 nariadil, aby podanie doplnila a v lehote 15 dní doručila súdu riadne vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania, ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov - právnická osoba vrátane všetkých k nemu príslušných

dokladov.

Na základe uznesenia súdu doručila žalobkyňa krajskému súdu tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania (§ 138 ods. 2 O.s.p.), ktoré však vyplnila len na jeho titulnej strane, t.j. v rozsahu identifikačných údajov účastníka konania - právnickej osoby, s uvedením vlastného imania a tlačivo podpísala a dotovala. Zároveň predložila kópie výpisov z účtu za obdobia od 01.01.2013 do 31.01.2013, 01.01.2012 do 31.12.2012, 01.04.2011 do 31.12.2011, od 01.02.2011 do 28.02.2011, 01.01.2011 do 31.01.2011, 01.07.2010 do 31.12.2010, 22.02.2010 do 22.02.2010. Ďalej predložila potvrdenie o podaní daňového priznania k dani z pridanej hodnoty a daňové priznania za zdaňovacie obdobia september až december 2010, január až marec 2011, jún 2011, júl 2011, október až december 2011, júl až december 2012, január až august 2013.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 O.s.p. na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, tak i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektmi podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Najvyšší súd po oboznámení sa so spisovým materiálom vyhodnotil postup krajského súdu ako bezchybný a úplne v súlade s § 138 ods. 1, 2 O.s.p., ako aj právami na súdnu a inú právnu ochranu garantovanými Ústavou Slovenskej republiky.

Krajský súd v prejednávanej veci vykonal zisťovanie majetkových pomerov žalobkyne, ktoré je potrebné

nielen tvrdiť, ale ich aj preukázať. Neprihliadal na skutočnosť, že žalobkyňa je podnikateľským subjektom ako na hlavný dôvod nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov, a už vôbec túto skutočnosť osebe nehodnotil ako dôvod pre nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Preto najvyšší súd považuje argumenty uvedené v návrhu žalobkyne na oslobodenie od súdnych poplatkov formulované v tomto smere za absolútne irelevantné a v značnej miere nekorešpondujúce s obsahom súdneho rozhodnutia.

Podľa § 121 O.s.p. netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 120 ods. 2 O.s.p. vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhl.

Majetkové pomery žalobkyne nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jej činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu. Je preto výlučne na žalobkyni, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sama preukázala, na čo slúži, okrem iných aj tlačivo, ktoré jej krajský súd doručil a ktoré je tiež dostupné na internete.

Keďže žalobkyňa nepredložila relevantné doklady preukazujúce jej tvrdenie o nepriaznivej situácii, krajský súd, logicky, nemohol vykonať akékoľvek dokazovanie v tomto smere. Preto bolo správne jeho rozhodnutie nepriznať žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu, že nepreukázala svoje tvrdenia o nepriaznivosti finančných a majetkových pomerov.

Hoci žalobkyňa predložila bankové výpisy so zostatkom pohybujúcim sa okolo 0 €, resp. v debete, tieto pochádzajú z roku 2010, resp. roku 2011, a preto sú pre nepoužiteľné pre zistenie aktuálnej situácie žalobkyne. Obdobné platí aj o fotokópiách daňových priznaní pre daň z pridanej hodnoty, kedy tieto sú jednak približne tri a viac rokov staré a vykazujú v každom dokladovanom období nadmerný odpočet v sume niekoľkých desiatok tisíc eur.

Následne nemožno prihliadať na počet súdnych konaní, ktorých je žalobkyňa účastníkom, respektíve na úspešnosť iných spoločností nachádzajúcich sa v obdobnej situácii ako žalobkyňa v súdnych konaniach proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky. Bez riadneho preukázania finančných a majetkových pomerov táto skutočnosť osebe nemôže odôvodniť iné než zamietavé rozhodnutie o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobkyne na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces. Najvyšší súd poznamenáva, že o oslobodenie od súdnych poplatkov možno požiadať kedykoľvek počas konania pred súdom, a to i opakovane. Rozhodnutie o jednom návrhu nezakladá prekážku veci rozhodnutej, nakoľko pomery účastníka sa môžu v priebehu konania meniť.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.